

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **533** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 11 mei 2010 (2009-2010)

Gedachtewisseling

over de interne staats hervorming

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme
uitgebracht door de heer Jan Durnez

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Frank Creyelman, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Annick De Ridder;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Lieven Dehandschutter, Willy Segers;
de heer Marc Vanden Bussche;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Filip Anthuenis, mevrouw Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Güler Turan;
de heer Bart De Wever, mevrouw Lies Jans;
de heer Peter Reekmans;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

INHOUD

1. Uiteenzetting door prof. dr. Filip De Rynck.....	4
2. Uiteenzetting door prof. dr. Herwig Reynaert	7
3. Uiteenzetting door dr. Tony Valcke	8
4. Uiteenzetting door prof. dr. Ellen Wayenberg	8
5. Vragen en opmerkingen van de commissieleden en gedachtewisseling.....	10

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme hield op 27 april 2010 een gedachtewisseling over de interne staatshervorming. Hiervoor waren volgende sprekers uitgenodigd:

- prof. dr. Filip De Rynck (Hogeschool Gent);
- prof. dr. Herwig Reynaert (Universiteit Gent);
- dr. Tony Valcke (Universiteit Gent);
- prof. dr. Ellen Wayenberg (Hogeschool Gent en Universiteit Gent).

Deze gedachtewisseling kadert in een reeks gedachtewisselingen die de commissie over het thema van de interne staatshervorming houdt, dit ter voorbereiding van het groenboek en het witboek dat de minister van Binnenlands Bestuur over dit onderwerp aankondigde.

1. Uiteenzetting door prof. dr. Filip De Rynck

De heer *Filip De Rynck* herinnert er aan dat hij in 1996 voorzitter was van de Commissie Bestuurlijke Organisatie, die een jaar later een rapport bezorgde aan de Vlaamse overheid. In de dertien jaren die ondertussen zijn voorbijgegaan, is het veld grondig veranderd. De professor roept de vraag op of de termen van de discussie voldoende mee geëvolueerd zijn.

In 1997 was er nog geen Gemeentedecreet dat zeer sterk focust op management en de interne beleids- en beheerscyclus. Het toen al in het rapport gesignaleerde probleem van de positie van de raadsleden op alle niveaus, is sindsdien exponentieel toegenomen. De kloof tussen uitvoerende macht en verkozen raad is alleen maar verbreed. Aan het statuut van de leden is nauwelijks iets veranderd.

Op de financiële en fiscale aspecten gaat de spreker niet in, maar hij wijst wel op de creatie van een apart Stedenfonds. Verder is in de voorbije periode de sectorale professionalisering sterk vergroot. Zowel lokaal als provinciaal zijn ontzettend veel nieuwe mensen ingestroomd in de besturen.

In 2001 werd het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking goedgekeurd. De expliciet bedoelde aanwas ervan – in zijn verschillende vormen – is er ook gekomen, en dat in sterke mate. Anomalie is dat publiek-private samenwerking wel door het Gemeentedecreet wordt mogelijk gemaakt maar niet tussen een private actor en een groep van gemeenten. De discussie over de rechtzetting van die weeffout is wel aan de gang. Onderzoek leert verder dat de decretaal vastgelegde instrumenten voor democratische controle slechts een zeer bescheiden effect hebben.

Sterk aan verandering onderhevig is de verhouding tussen gemeente en OCMW. Ondanks beloften van het tegendeel namen planverplichtingen en sectorale lijnen sterk toe. Deregulering en planverlichting zijn zeer bescheiden.

In de voorbije dertien jaar is het stedenbeleid nadrukkelijker op de agenda gekomen, met een heel instrumentarium en een eigen kenniscentrum. De relatie tussen centrumsteden en omliggende gemeenten werd meer dan vroeger onderdeel van het debat, al raakt zij moeilijk op de agenda. Het plattelandsbeleid kwam er dan weer sterker op, zeker bij de provinciebesturen, die inspelen op de Europese programma's. Ook daar wordt een apart fonds verwacht, al is de uitwerking nog een vraagteken. Wel duidelijk is dat steden- en plattelandsbeleid zich steeds sterker apart profileren, met eigen instrumenten. Dat ze tegenover elkaar komen te staan, is het slechtste wat kan gebeuren, waarschuwt de spreker.

Door het Provinciedecreet, dat de interne organisatie gelijkschakelde met de gemeenten, worden de provincies als lokaal bestuur beschouwd. De belangrijkste verandering in de beschreven periode is de decentralisatie in de ruimtelijke ordening, met structuur- en uitvoeringsplannen op drie niveaus. Op dit moment loopt de discussie over het effect daarvan op efficiëntie en bureaucratie.

De provincies hebben zich ondertussen voor een groot deel gereorganiseerd, zij het op ongelijke wijze. West-Vlaanderen heeft het forst ingezet op de omslag naar gebiedsgerichte werking. Maar de toename van personeel en de versterking van de professionaliteit heeft zich overal voorgedaan. Heel wat provincies hebben met succes Europese middelen aangetrokken. De inbedding van de gebiedsgerichte werking in de provinciale organisatie is gemengd. De evaluatie van de gebiedswerking gebeurt niet overal. Over het algemeen zijn de verschillen tussen de provincies toegenomen, ook al zijn ze alle professioneler geworden.

Op Vlaams niveau heeft de operatie Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) geleid tot sterkere versnippering, tot meer sectorale initiatieven en tot een aanwas van agentschappen. De verrommeling zit op de eerste plaats daar. De capaciteit in de Vlaamse administratie met het oog op discussies over bestuurlijke organisatie, is nagenoeg nul. De spreker noemt dit een fundamenteel probleem. De praktijk om juridische vormen van bovenaf op te leggen aan de regio's is helaas alleen maar toegenomen. In dezelfde periode is het Vlaamse niveau opvallend blind geworden voor de regionale impact van de federale overheid. De spreker noemt politie en brandweer.

De wenselijke versterking van de verkozen hoofdstructuur is problematischer dan ooit. De bestuurlijke organisatie werd steeds complexer en opgesplitst in sectoren. Er is weinig aandacht voor geïntegreerde projecten. De Vlaamse overheid staat verder dan ooit van de subsidiariteit.

Vervolgens somt de spreker de redenen op voor het moeizame verloop van de interne staats Hervorming. Er valt politiek weinig mee te winnen vanwege de beperkte zichtbaarheid. Verder vereist zij acties op termijn, terwijl sectoren, kabinetten en ministers onderhevig zijn aan dagelijkse druk. BBB verkleinde nog de aandacht voor horizontale praktijkontwikkeling. De veel te lakse houding van de gemeenten wijt de spreker aan partijpolitieke loyaliteit. Om dezelfde reden en vanwege de cumulatie van mandaten, speelt ook het Vlaams Parlement geen rol in de hele discussie.

Gevolg is dat de ontwikkelingen op streekniveau steeds drukker en relevanter worden. Zowel de verschillende vormen van intergemeentelijke samenwerking namen toe als die van interbestuurlijke en publiek-private samenwerking. Dat geldt evenzeer voor de door Vlaanderen en België opgelegde vormen, voor de provinciale gebiedswerking en de Europese programma's.

Vervolgens licht de spreker een aan de gang zijnde praktijkoefening toe voor – vooral – het arrondissement Kortrijk met zijn twaalf gemeenten, en – minder uitgesproken – voor de arrondissementen Roeselare en Tielt. Daarin werd onder meer een inventaris opgesteld van de samenwerkingsverbanden. Blijkt dat hun aantal sinds 2000 exponentieel is toegenomen in zowel Midden- als Zuid-West-Vlaanderen. De belangrijkste gebieden waarop zij ontstaan, zijn: Zorg en Opvang, Natuur en Milieu, Werk, Cultuur en Vrije Tijd, en Ondernemen. Met name in het eerste domein zijn veel van die netwerken opgelegd door de Vlaamse overheid.

Professor De Rynck gelooft niet langer in grote verhalen over bestuurlijke organisatie. Volgens hem rest alleen redeneren van onderuit. Maatschappelijke innovatie wordt heel vaak lokaal ontwikkeld. Hij kreeg van de intercommunale Leiedal de opdracht om vanuit dat uitgangspunt een visie te ontwikkelen over de bestuurlijke organisatie van de regio Kortrijk. Daarbij wordt dus in de eerste plaats uitgegaan van de dynamiek en het innovatieve karakter van de zich ontwikkelende netwerken. Vervolgens wordt bekeken welke rol de overheid kan spelen en pas dan hoe die zich in de regio zou moeten organiseren. Hij onderstreept dat bijzonder vaak wordt teruggekoppeld naar burgemeesters en allerlei fora. In het project worden vragen gesteld over onder meer efficiëntie en democratische kwaliteit.

Vervolgens stelt hij enkele thema's voor. In het eerste stelt hij de vraag of de zin in maatschappelijk ondernemen op regionaal niveau niet wordt gefnuikt door een overdreven overheidsbeslag en te veel regelgeving. Is het veld niet al volledig bezet door netwerken die door de overheid worden aangestuurd? Die ontwikkeling is zorgwekkend. Als de traditionele samenwerking met grote bedrijven wegvalt, worden spontane, publiek-private initiatieven vervangen door de overheidssector.

Naast het teveel aan regelgeving en centralisme, is er ook de sectorale opsplitsing, terwijl problemen in de praktijk zich niets van die grenzen aantrekken. De spreker noemt probleemjongeren als voorbeeld. De overheden moeten durven nadenken over hun omgang met de veranderingen in het maatschappelijke middenveld, met het oog op nieuwe vormen van publiek-private samenwerking.

De spreker onderstreept dat de lokale overheden in een regio in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor de evaluatie van al die netwerken waarin ze actief zijn. Ze doen dat te weinig. Hebben ze allemaal wel zin? Is niet meer clustering nodig? Moeten sommige niet gewoon afgeschafte worden? Externe doorlichting in de vorm van een visitatie vormt een mogelijkheid. Het aandurven van een dergelijke publieke evaluatie toont dat een regio sterk staat. Maar ook dat gebeurt veel te weinig.

Volgende punt wordt gevormd door de consequenties van de subsidiariteit. Gemeenten moeten ook in staat zijn tot zelfkritiek. De fusies vormen een voorbeeld. Ze zijn niet bepaald rationeel tot stand gekomen en hebben lang niet alle grenzen gevat. Zonder nieuwe fusies voor te stellen, pleit de spreker er wel voor de gemeentegrenzen als zeer relatief te beschouwen. Een flexibele omgang met schaal en bevoegdheden is wenselijk.

Verder moet men ook in staat zijn intralokale efficiëntiewinsten te realiseren. In een gemeente als Zwevegem zijn alle beheersdiensten van gemeente en OCMW in één dienst opgenomen, maar andere gemeenten staan daar nog mijlen vanaf. Op het vlak van gemeenschappelijke diensten, 'shared services', is ook meer samenwerking tussen gemeenten nodig. De spreker noemt financiën, personeel, infrastructuur en ICT. Die winst creëert ruimte voor andere dingen. Volgens hem wordt dit de komende jaren een centraal thema. Om sterk te staan in de samenwerkingsverbanden moeten gemeenten zich niet alleen sectoraal maar ook horizontaal professionaliseren.

De gebiedswerking van de provincies blijkt soms nuttig en innoverend, soms gericht op profilering, soms wat uniform en sectoraal, maar soms ook zeer gedifferentieerd. Men merkt dat de provinciale gebiedswerkers in staat zijn met de reguliere provinciediensten tot vernieuwing te komen. Maar de spreker herhaalt dat niet alle provincies daarmee bezig zijn.

Bij een aantal innoverende dingen die streekgericht gebeuren tussen provincies en gemeenten en private partners, duiken knelpunten op. Zo missen de – talrijke – netwerken soms kritische massa. De initiatieven blijven dan marginaal, want de hefboomen liggen nog vaak in Brussel. De vraag of voor de afstemming van intermediaire partnerschappen altijd een rechtstreeks verkozen bestuur nodig is, is volgens de heer De Rynck actueler dan ooit. De gebiedswerking versterkt de subsidiariteit op streekniveau.

Wat het Vlaamse niveau betreft, klaagt een regio als Kortrijk aan dat de Vlaamse overheid veel te ver gaat in de operationalisering. De regio's vrij laten op dat punt levert volgens de spreker winst op inzake efficiëntie en democratie. Vlaanderen moet zich beperken tot het kader en de doelstellingen. Hij geeft het voorbeeld van een regionale grondbank voor de thans over verschillende overheden versnipperde eigendom van publieke gronden.

Vervolgens schetst hij de opeenvolgende generaties die de Vlaamse overheid gekend heeft. De eerste, in de jaren 70-80, trachtte zichzelf te bewijzen, deed zoveel mogelijk zelf en cen-

traliseerde. De tweede, in de jaren 80-90, kon niet alles alleen en ging voor samenwerking in de vorm van partnerschappen en convenants, zij het nog vaak top-down. Is een derde generatie denkbaar, waarin de Vlaamse overheid kaders tekent, stimuleert en voor de rest intelligent afstand houdt?

De spreker suggereert dat Vlaanderen zich richt op de gebiedswerking en zichzelf zodanig organiseert dat zij kan interageren met de van onderuit zeer actieve ploegen ter plaatse. Bij die équipes voegt men een aantal sterke diensten, rond wegen en waterwegen bijvoorbeeld, met mensen die gedreven zijn om in een bepaalde streek te werken. Zou dat een derde generatie kunnen worden? Hij wijst erop dat Wallonië, sterk politiek gestuurd, dezelfde kant opgaat.

Professor De Rynck vat samen. Een Vlaamse overheid die van onderuit denkt, moet kaders creëren die de lokale dynamiek laat groeien en kansen geeft. Als er één regio is, die verder wil gaan dan het bestaande, is het wel de regio Kortrijk. De al lang bestaande samenwerking werd er door de gebiedswerking versterkt. Met het oog op een snellere uitvoering van projecten en uitgaande van de onderlinge afhankelijkheid van alle actoren in een sterk verstedelijkt gebied, stelde hij de burgemeesters voor om na te denken over een model met een federatieve structuur in de plaats van de bestaande intergemeentelijke samenwerking, en dat voor domeinen als Ruimtelijke Ordening, Infrastructuur, Mobiliteit en Wonen.

In een dergelijke structuur zou een groep van gemeenten tegen andere kunnen beslissen, bijvoorbeeld met een tweederde meerderheid. Als de Vlaamse overheid een dergelijke dynamiek vaststelt, zou zij die kunnen ondersteunen door een aantal kernbevoegdheden te decentraliseren en financiële incentives in te bouwen. De professor stelt vast dat de burgemeesters niet enthousiast zijn, maar ze gooien het idee ook niet weg. Hij besluit dat interne staatshervorming uit dit soort patronen, van onderuit moet groeien. De rol van de Vlaamse overheid is in de eerste plaats: dit soort dingen mogelijk maken.

2. Uiteenzetting door prof. dr. Herwig Reynaert

De heer *Herwig Reynaert* onderstreept het belang van de democratische legitimiteit. Hij vindt dat voor intermediaire, innovatieve taken wel degelijk een verkozen bestuur nodig is. Daarnaast moet voor de burger duidelijk zijn wie waarvoor bevoegd is. De spreker geeft aan dat mensen wakker liggen van inhoudelijke problemen en niet van formele structuren. Het wordt tijd dat de verschillende bestuursniveaus hun stellingen verlaten en als volwaardige partners rond de tafel gaan zitten. Als men afstand kan doen van het eigen grote gelijk, zijn de slaagkansen van de interne staatshervorming het hoogst. Het belang van burgers en bedrijven moet vooropstaan.

Vervolgens houdt hij een pleidooi voor duidelijke afspraken tussen de niveaus. Tegelijk moeten ze conditioneel vast zijn, want na verloop van tijd moet men kunnen praten over verschuivingen. Bij de toewijzing is de spreker het principe van de subsidiariteit genegen. Een mogelijk evaluatiemoment zou kunnen vallen halverwege de lokale bestuursperiode. Verder drukt hij de vrees uit dat de interne staatshervorming tot een bijkomend bestuursniveau leidt en dat kan niet de bedoeling zijn. Een intermediair bestuur tussen de gemeenten en Vlaanderen bestaat al.

Het leidt inderdaad geen twijfel dat het aantal samenwerkingsverbanden fundamenteel is toegenomen, wat de vraag oproept naar de democratische controle. Wie heeft daar nog zicht op? De spreker heeft ook vragen bij de Waalse aanpak om regio's de taken van provincies te laten overnemen. Is dat meer dan een naamsverandering? Het is ook nog niet duidelijk wat Vlaanderen desgevallend onder een regio zou verstaan.

3. Uiteenzetting door dr. Tony Valcke

De heer *Tony Valcke* stelt vast dat de discussie over de hervorming van het binnenlands bestuur niet nieuw is, noch in Vlaanderen, noch in het buitenland. Hij pleit voor een grondige oefening, met respect voor de verschillende bestuursniveaus. De eerste vraag gaat uit naar de criteria voor de hervorming. De huidige regering lijkt de nadruk te willen leggen op efficiëntie, zoals ook Denemarken dat deed. Hij suggereert daarnaast de mogelijkheid om de verbetering van de democratische kwaliteit na te streven.

De verrommeling, waaraan de Vlaamse overheid zelf heeft meegewerkt, heeft ertoe geleid dat een aantal niet democratisch gelegitimeerde structuren zijn ontstaan, en dat de gebiedsafbakening niet gelijk zijn. Dat draagt niet bij tot transparantie voor de burger. In de Nederlandse Wgr-plusregeling (Wet gemeenschappelijke regelingen) is democratische legitimatie een belangrijk aandachtspunt, meer bepaald de terugkoppeling naar de deelnemende gemeenten.

De herverdeling van de bevoegdheden tussen de verschillende bestuursniveaus moet tot echte subsidiariteit leiden, met de gemeenten als basisniveau, op basis van een overlegd compromis. Een evaluatie van de afspraken halverwege is een mogelijkheid om conditionele afspraken te maken. Maar als de initiële verdeling goed is, zal er in de toekomst nog weinig moeten aan gesleuteld worden.

Van de drie bestuursniveaus hebben de provincies het meest te maken met een legitimiteitsprobleem. De bevolking weet te weinig waar ze mee bezig zijn en wie de provinciale politici zijn. Dat noopt hen ertoe duidelijk te kiezen voor een beperkt aantal beleidsdomeinen, terwijl ze zich tot op heden zowat overal proberen te profileren. Herkenbaarheid voor de bevolking is immers een heel belangrijk punt. Ruimtelijke Ordening, Milieu en Cultuur bieden mogelijkheden volgens de spreker. Ook in het Nederlandse traject provincies nieuwe stijl streeft men naar duidelijke afspraken ter zake.

Misschien is naast de bevoegdheidsherverdeling ook een aanpassing van de politieke structuren nodig. Het aantal provincieraadsleden kan drastisch naar beneden en misschien ook het aantal uitvoerende politici. Immers, hoe meer er zijn, hoe sterker de genoemde profileringdrang. De relevantie van een overheidsniveau hangt nochtans niet af van het aantal domeinen waarop het actief is, merkt de heer Valcke op.

Ook hij is geen voorstander van de institutionalisering van een nieuwe bestuurslaag, maar hij wil wel de bestaande interbestuurlijke samenwerking valoriseren en stimuleren. Hij merkt tot slot nog op dat de afschaffing van de provincies geen besparing oplevert, omdat een ander niveau hun taken moet overnemen, tenzij die zelf worden afgestoten. Maar daarvoor zijn de geesten nog niet rijp, meent hij.

Ook Denemarken schafte zijn provincies niet helemaal af. De dertien ‘amter’ werden teruggebracht tot vijf regio’s. Die bevinden zich op hetzelfde Europese NUTS-niveau 2 als de Vlaamse provincies. In Vlaanderen geven de provincies 40% van hun begroting uit aan personeel, en ook in Denemarken ging de hervorming gepaard met de belofte dat zeker geen banen zouden sneuvelen.

4. Uiteenzetting door prof. dr. Ellen Wayenberg

Mevrouw *Ellen Wayenberg* belicht het onderwerp vanuit buitenlands perspectief. Ook elders in Europa is er aandacht voor de hervorming van het binnenlands bestuur, al wordt die hervorming ook niet altijd doorgevoerd. Noorwegen is daar een voorbeeld van. In Denemarken daarentegen ontwikkelde een commissie van experts eind jaren 90 een hervormingsscenario. Mede op basis van dat scenario keurde de regering in 2004 een hervormingsoperatie goed, die vanaf 2007 wordt geïmplementeerd. In heel wat West-Europese

landen, waaronder ook België, waren er belangrijke hervormingen aan de binnenlandse bestuurlijke organisatie in de jaren 50, 60 en 70. Vandaag zijn ze vooral aan de gang in Midden- en Oost-Europese landen.

Motivering van dergelijke hervormingen wordt gevormd door democratische en technocratische argumenten. Zij zijn gericht op respectievelijk legitimiteit en functionaliteit. Opvallend is dat de functionele argumenten domineren wanneer debatten over de interne staats-hervorming in het buitenland worden geanalyseerd. Men verwacht van het hervormde bestuur meer efficiëntie en effectiviteit. Er wordt ook meer en meer verwezen naar bestuurskracht in het licht van de Europese integratie, meer bepaald het verwerven van middelen uit de Europese fondsen.

Technocratische argumenten leiden overal tot een pleidooi voor grotere lokale of subcentrale besturen. Anderzijds grijpen de voorstanders van hervormingen ook naar het democratische argument. Zo werd de recente hervorming van de binnenlandse bestuurlijke organisatie in Denemarken mee verdedigd op grond van het argument dat grotere subcentrale besturen – die uit de hervorming zouden resulteren – niet minder democratisch zouden zijn dan de al bestaande. De vakliteratuur toont niet eenduidig dat grootschalige besturen efficiënter en kleinschalige democratischer zouden zijn. Er is evenmin eensluidendheid in de literatuur over de optimale schaalgrootte. In een Poolse studie wordt bijvoorbeeld gesteld dat 30.000 inwoners het ideale inwonersaantal van een gemeente is. In Engeland – waar men van oudsher al grote lokale besturen heeft (met een gemiddelde van 128.000 inwoners) en die nog altijd wil vergroten – zijn er studies die het ideale inwonersaantal van een lokaal bestuur tussen 250.000 en 1 miljoen situeren.

Er blijft dus heel veel ruimte voor normatieve stellingname, concludeert professor Wayenberg. Veel hangt af van de plaats van het lokale bestuur in de binnenlandse organisatie en van de ideeën die daarover leven. In Engeland worden lokale besturen bijvoorbeeld vooral vanuit functionele hoek aanzien, als leveranciers van diensten, vandaar het streven naar een steeds grotere schaal. In Frankrijk daarentegen, waar 35.000 ‘communes’ bestaan, wordt heel veel belang gehecht aan het democratische argument van de lokale autonomie en is een fusie van die kleine lokale besturen dan ook niet aan de orde.

Zowel de op stapel staande als de doorgevoerde hervormingen in Europa tonen een zeer gedifferentieerde realiteit, wat natuurlijk samenhangt met de diversiteit van het binnenlands bestuur zelf. Opvallend is wel dat vrijwel overal de centrale overheid meer de initiatiefnemer is dan het voorwerp van de hervorming. Uitzondering is de ingrijpende hervorming in Denemarken, die wel de taken en bevoegdheden van de centrale overheid en haar buitendiensten op het intermediaire niveau veranderde.

Veelal gaat het bij een hervorming van de binnenlandse bestuurlijke organisatie om een hervorming van de schaalgrootte van subcentrale besturen. Veelal wordt eerst het intermediaire niveau en dan pas het lokale bestuur aangepakt. Over het algemeen wordt de burger wel degelijk betrokken, via referendums of enquêtes, ook al komt hij daaruit in het algemeen als weinig geïnteresseerd naar voren. Griekenland vormde daarbij een uitzondering: de reacties van burgers hebben bepaalde radicale hervormingen op lokaal vlak verhindert.

De meeste hervormingsoperaties blijken vrij omvattend te zijn. Zij nemen niet alleen de schaalgrootte onder de loep, maar ook taken, bevoegdheden, de financiële en fiscale situatie, rechten en plichten. In Denemarken bijvoorbeeld verloren de intermediaire besturen het recht om direct belastingen te heffen, terwijl de lokale besturen de plicht opgelegd kregen bij te dragen tot hun financiering.

Hervormingsoperaties dekken over het algemeen het hele gebied of een afgesloten deel ervan. Vaak vergen ze heel wat tijd en worden ze in rondes uitgevoerd. Een gehele hervor-

ming vergt al gauw een decennium. De snelle, Deense aanpak van alle niveaus tegelijk is eerder uitzonderlijk.

Recente voorbeelden van hervormingen van de binnenlandse bestuurlijke organisatie combineren de benaderingen bottom-up en top-down. In Griekenland, Denemarken en in diverse Duitse Länder werd op centraal niveau een kader gecreëerd waarbinnen de hervorming van een subcentraal gebied moest plaatsvinden. Vervolgens laat men de subcentrale niveaus het initiatief om daarbinnen zelf een voorstel uit te werken. In Denemarken is dit bijvoorbeeld gelukt, in Griekenland niet.

Beleidsanalyse van de hervorming leert dat het cruciaal is om goed te weten waar men naartoe wil: democratischere of functionelere besturen? Eens men die keuze heeft gemaakt, moet men daar ook open en transparant over zijn. De centrale overheid moet dat durven, onderstreept de professor. Zij pleit er ook voor om verschillende oplossingen in overweging te nemen voor een hervorming van de binnenlandse bestuurlijke organisatie. Tijdens discussies worden ze vaak als alternatieven beschouwd zoals bijvoorbeeld vaak het geval is met een fusie-operatie en een hervorming aan de intergemeentelijke samenwerking, terwijl men ze evengoed als complementair kan zien.

Tot slot wijst de spreker erop dat elk scenario positieve en negatieve effecten heeft op functionaliteit en democratisch functioneren, al zijn ze niet altijd direct zichtbaar. Ze vragen immers tijd, zoals de buitenlandse ervaring leert.

5. Vragen en opmerkingen van de commissieleden en gedachtewisseling

De heer *Sas van Rouveroi* meent dat de stortvloed van ideeën van professor De Rynck en de andere sprekers even moet bezinken. Aan de repliek moet reflectie voorafgaan. Wel heeft het lid al enkele vragen om verduidelijking. Hij is het ermee eens dat de aanwas van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden expliciet de bedoeling van de decreetgever was. Dat mag men niet uit het oog verliezen. Klopt het dat professor De Rynck vooral verrommeling waarneemt op interbestuurlijk en Vlaams niveau?

Is de weeffout die hij detecteerde, herstelbaar met een decretaal initiatief? Heeft de professor de indruk dat de spanning tussen centrumsteden en autonome gemeenten eromheen toe- of afneemt? Hoe komt dat? Kan de gebiedsgerichte werking haar verkleinen? Is de oprichting van een plattelandsfonds een van de instrumenten om de bestuurskracht van plattelandsgemeenten te vergroten, of eerder geschikt voor de opvang van de subsidiariteit? Op welke parameters moet gelet worden?

Provincies zijn inderdaad enorm verschillend. Betekent dit dat hun voortbestaan herstructurering op maat vereist? Moeten van bovenaf verschillende taakstellingen worden opgelegd, of wacht men beter af hoe zij van onderuit tot stand komen? Wat de subsidiariteit betreft, herinnert het lid aan het Pact met de Gemeenten en het kerntakendebat, waarvan het resultaat alleen op papier bestond. Men kan voortaan werken van onderuit, zoals de professor voorstelt, maar een onduidelijke bevoegdheidsverdeling veroorzaakt administratieve en juridische hinderpalen. Moet men die niet eerst opruimen voor men bottom-up begint te hervormen?

Net op het ogenblik dat de ideologische bezwaren tegen samenwerking met het private middenveld aan het verminderen zijn, begint het zich terug te trekken, zoals de professor opmerkte. Daardoor komt de overheid opnieuw nadrukkelijker in beeld. Hoe gaat men met die spanning om?

Een nieuwe fusieoperatie acht professor De Rynck niet wenselijk, maar hij pleit wel voor relativering van de gemeentegrenzen. Maar moeten ook de grenzen van schrikbarend kleine gemeenten niet formeel in vraag worden gesteld? Het lid wijst erop dat Zeeuws-

Vlaanderen werd heringedeeld in drie gemeenten van meer dan 60.000 inwoners. Is de professor bang dat een nieuwe operatie zou vastlopen in politiek getouwtrek?

Met de suggestie over ‘shared services’ is hij het eens. Het lid stelt voor om meteen te beginnen met de OCMW’s en de steden en gemeenten. Probleem is dat een deel van de wetgeving nog steeds federaal is. Zelfs als de politieke en bestuurlijke wil bestaat, ontbreken soms de wettelijke mogelijkheden, zoals voor een gemeenschappelijke ontvanger voor gemeente en OCMW.

In het beeld van de derde generatie dat professor De Rynck suggereerde, wil hij helemaal meedenken. Die evolutie is volgens hem mogelijk. In tegenstelling tot professor De Rynck, hadden zijn collega’s Reynaert en Valcke wel vragen bij het democratische deficit van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Het lid meent dat ze veelal een verlengstuk zijn van het gemeentelijke, uitvoerende bestuur, ook al zijn het gemeenteraadsleden die zitting hebben in de raden van bestuur. Vermindert dat niet het genoemde deficit? Het lid erkent dat de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden inhoudelijk en beleidsmatig moeten aangestuurd worden door de gemeenteraden, maar voor het overige kunnen zij volgens hem hun huidige werk voortzetten. Hij geeft wel toe dat dan de impact van de gemeenteraden moet worden aangescherpt, maar dat is een ander debat.

De heer *Ward Kennes* stelt vast dat het, ondanks het vele binnen- en buitenlandse studiewerk, zeer moeilijk blijft om een richting aan te geven. Elk voorstel blijkt zijn tegendeel te hebben. Is dat een juiste conclusie? Wat de gemeenschappelijke beheersdiensten betreft, informeert hij of er wettelijke bezwaren zijn om die stappen nu al te zetten. De sprekers blijven het bestaan van de intermediaire provinciestructuur verdedigen, maar moet men niet afstappen van een uniform model voor de invulling van zijn taken? Hoe breed moet Vlaanderen de speelruimte laten?

Ook de heer *Marc Vanden Bussche* heeft het gevoel dat er geen draaiboek bestaat. Ook in de wetenschappelijke wereld bestaan blijkbaar verschillende visies. Het lid geeft als voorbeelden de pleidooien tegen en voor – bijkomende – regionale samenwerking, en het dilemma tussen verregaande ‘shared services’ en fusies. Zou men geen voorbeeld kunnen nemen aan de indeling in politiezones, waarvoor men tot duidelijke normen is gekomen, en op soortgelijke wijze wetenschappelijk vastleggen wat nodig is voor een werking als autonome gemeente?

De heer *Jan Verfaillie* vermoedt dat de beperkte zichtbaarheid van de provincies ligt aan de ontorechte identificatie door de burger met de gouverneur, die een te centrale rol krijgt toebedeeld. De universiteiten werken mee aan de implementatie van de nieuwe tussenstructuur die men in Zuid-West-Vlaanderen aan het creëren is. Staat dat niet in contrast met de strijd tegen de bestuurlijke verrommeling en de beperking van de tussenniveaus?

De heer *Bart Caron* heeft een kater overgehouden aan BBB. Het eindeloze wachten is vermoeiend. Hij weet ook niet hoe het verder moet maar dringt aan op beslissingen. Het lid bevestigt de duidelijke uitspraak dat de Vlaamse overheid zelf aan de basis ligt van de verrommeling. Hij vergelijkt de eerste regering-Peeters met het beleid van Jozef II inzake expansieve bemoeizucht. Het Vlaamse niveau wil blijkbaar niet inleveren, geen verantwoordelijkheid geven aan de lokale besturen, en het Vlaams Parlement speelt daarin inderdaad een onbeduidende rol.

Volgens het lid gaan alle voor de verrommeling voorgestelde oplossingen uit van stedelijk denken. Garandeert de aanpak via streekgeoriënteerd bestuur een volwaardige, kwaliteitsvolle ontwikkeling van het platteland? Hij wil niet dat het achterblijft bij de snelle stedelijke ontwikkeling, en dat het bij gebrek aan potentie onder de voogdij van de provincie moet blijven.

Vervolgens informeert hij naar de visie van de gasten op het geïntegreerde, meerjarige, strategische beleidsplan, dat de regeringsnota in de plaats wil van de bestaande, sectorale plannen. Is dat geen verarming? Verder pleit het lid voor een herwaardering van de verkozen raadsleden. De provincies zijn inderdaad onzichtbaar, hoewel hun raden democratisch verkozen zijn. Maar zij worden weggedrukt door steeds meer intermediaire structuren, waarin de afvaardiging van de oppositie meestal heel klein is. Zij worden gedomineerd door de uitvoerende macht van gemeenten of provincies. De democratische controle verloopt indirect, via vertegenwoordigers van partijen, hoewel zij belangrijke strategische beslissingen nemen. Moet niet sterker ingezet worden op de democratische versterking van alle bestuursniveaus? Anders wordt het bestuur technocratisch, vreest het lid. Delen de sprekers die analyse?

De heer *Lieven Dehandschutter* bevestigt dat lokale mandatarissen bang zijn dat de interne staatshervorming voor gevolg gaat hebben dat ze nog minder dan vandaag greep hebben op beslissingen. De colleges zijn geprofessionaliseerd, de gespecialiseerde deskundigheid van ambtenaren is enorm versterkt en bovendien doen steden en gemeenten steeds meer een beroep op externe bureaus. Daarmee moeten de raadsleden als amateurs de strijd aanbinden.

Vervolgens wijst hij op de ergernis over de federale bemoeizucht, bijvoorbeeld via het grootstedenbeleid, of de hervorming van politie en brandweer. De federale overheid verleent veel minder inspraak dan de Vlaamse. Bovendien wordt ook het inhoudelijke werk bemoeilijkt doordat bijvoorbeeld voor mobiliteit de NMBS ontsnapt aan de convenants tussen gemeenten en gewest. Men voelt zich machteloos.

Het intermediaire niveau is moeilijk geografisch af te bakenen. Gemeenten werken samen, provincies hebben de gebiedsgerichte werking ontdekt en nu wil ook Vlaanderen een gedeconcentreerd beleid voeren, terwijl het wel een grote plan- en rapportagelast oplegt. Het lid erkent wel dat deze regering die last wil beperken. De intermediaire structuren maken volgens hem inderdaad strategische beleidskeuzes waar de lokale mandatarissen nauwelijks weet van hebben en waarover zij de colleges moeilijk kunnen ondervragen. De heer Dehandschutter sluit zich wat dat betreft aan bij het pleidooi tegen een vierde verkozen beleidsniveau. De komende stap in de binnenlandse staatshervorming zal niet de laatste zijn, verwacht hij.

In het Verenigd Koninkrijk zijn er de afgelopen decennia verschillende hervormingen geweest, waarin de verhouding tussen grote steden, centrumsteden en platteland centraal stond. Het lid vraagt of men in Vlaanderen, naar analogie met de 'kreisfreie' steden in Duitsland, zou kunnen werken met provincievrije stadsgewesten.

Ook de heer *Kurt De Loor* stelt vast dat bij elke gedachtewisseling nieuwe richtingen opduiken. Een draaiboek had hij niet verwacht, maar wel dat men meer en meer de richting zou zien. Ook de heer De Loor waarschuwt voor de creatie van bijkomende bestuurslagen. De structuren die Vlaanderen overhoudt, moeten in elk geval democratisch gelegitimeerd zijn, zoals het provinciale niveau vandaag.

Vervolgens informeert hij naar het verband tussen schaalgrootte en bestuurskracht. Hoeveel inwoners moet een slagkrachtige gemeente tellen? Hoeveel wil professor De Rynck gaan met zijn 'shared services'? Gelooft hij in de vrijwillige fusies uit het Vlaamse regeerakkoord? Of moeten ze verplicht worden? Hoeveel kan men gaan in interlokale OCMW-samenwerking? Wat denken de genodigden over de volledige integratie van gemeente en OCMW?

Ondersteunen zij, wat betreft de planverplichtingen, het legislatuurplan? Wordt daarmee niet het kind met het badwater weggegooid? Zijn op lokaal vlak geen sectorale beleidsnota's nodig?

Hoe staan de professoren tegenover uiteenlopende taakstellingen voor de verschillende provincies?

De heer *Marnic De Meulemeester* informeert op welke wijze het democratische karakter van de intergemeentelijke samenwerking door nieuwe regelgeving kan verbeterd worden. Of is die vernieuwing alleen bedoeld om de samenwerkingsvormen uit te breiden?

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* stelt vast dat voor verschillende aangelegenheden alle drie de niveaus bevoegd zijn: gemeente, provincie en gewest. Dat is er minstens één te veel, hoewel zij erkent dat voogdij over de gemeenten nodig is. Zou men de opstelling van een plan van aanpak niet beter aan academici dan aan politici overlaten? Het lid suggereert dat de bevolking het verdwijnen van de provincies niet zou voelen. Zo voelt ook de burger dat aan. Vereenvoudiging is in elk geval nodig. Het lid pleit voor vertrouwen in de lokale overheid, die het dichtst bij de mensen staat.

De heer *Jan Durnez* kijkt uit naar de visie van het College van Ambtenaren-Generaal. Verder vraagt hij aandacht voor de inventarisering van de samenwerkingsverbanden. Hoe evolueert dit sinds 1995 in het buitenland? Is hun groei algemeen in Europa?

Hij vraagt vervolgens wat de inventaris voor Zuid- en Midden-West-Vlaanderen leerde over de verhouding tussen politiek-politiek, ambtenaar-ambtenaar en gemengd. Hoeveel van die samenwerkingsverbanden zijn bekend bij de gemeenteraden? Worden zij geïnformeerd over de beslissingen of gaat het om een informeel circuit?

Zijn laatste vraag gaat over de Nederlandse Wgr. Zijn ook daar de samenwerkingsverbanden talrijk gebleven of zijn er door de schaalvergroting weggevallen?

Ook mevrouw *Annick De Ridder*, voorzitter, vraagt of streekbestuur op basis van gemeenten niet gaat in de richting van een bijkomend bestuursniveau. In de plaats van wat zou dat juist moeten komen? Zij informeert ook naar de financiering. Gaat de verdeling niet tot een wafelijzerpolitiek leiden?

De voorzitter vraagt verder meer uitleg bij de toenemende kloof tussen gemeenteraadsleden en college. Hoe moet de opwaardering precies gebeuren? Een deeltijds statuut zou het lokale mandaat onmogelijk maken voor heel wat beroepsgroepen, merkt zij op.

Is de vervanging van een verkozen provinciebestuur door een aangewezen, intermediair niveau niet in tegenspraak met de democratische legitimering?

De heer *Herwig Reynaert* heeft begrip voor de vermoeidheid die men ervaart. Er is inderdaad al veel gestudeerd en gereflecteerd over het onderwerp. De professor heeft vaak de indruk dat men op alle niveaus bevestigt wat men vroeger al dacht, zonder grote bereidheid om veranderingen toe te laten. Men verlaat even de loopgraven maar kruipt er snel weer in. Resultaat is dat er niets verandert. Het wordt stilaan tijd dat het Vlaams Parlement de politieke moed heeft om een beslissing te nemen. Verder dan begeleiden kunnen de wetenschappers niet gaan.

De heer *Filip De Rynck* raakt gefrustreerd door het verloop van de discussie, die niet vooruitgaat. De professor heeft er zelfs even aan gedacht zijn presentatie van dertien jaar geleden zonder meer te herhalen. Elke nieuwe regering begint opnieuw en voert verwarde discussies, zowel wat de thema's als de begrippen betreft. In de plaats van over alles tege-lijk te praten, zou men de zaak beter gestructureerd aanpakken. Het debat over de kwaliteit van het bestuurlijk apparaat wordt amateuristisch gevoerd.

Mevrouw Annick De Ridder, voorzitter, repliceert dat de commissie het groen- en witboek van de minister niet wilde afwachten en daarom hoorzittingen en gedachtewisselingen organiseert met het oog op een eventueel voorstel van resolutie.

De heer *Filip De Rynck* twijfelt niet aan de goede intenties maar stelt vast dat men blijft draaien in cirkels van algemeenheden. Ondertussen is op dit vlak in Vlaanderen geen kennis en leervermogen opgebouwd. In het buitenland wordt wel geïnvesteerd in de vergroting van die capaciteit. Vlaanderen doet maar wat, het richt zijn bestuur in zoals zijn woningen: er wordt voortdurend een beetje bijgebouwd. Dat is de Vlaamse stijl. In de plaats daarvan zou men de wetenschappers beter specifieke vragen voorleggen over afgebakende aspecten zoals bijvoorbeeld fusies of bestuurskracht.

De professor wijst er vervolgens op dat men in de voorbije dertien jaar voortdurend heeft geïnvesteerd in initiatieven op streekniveau. Men had geen enkele moeite met de afbakening van de gebieden voor de regionaal sociaal-economische overlegcomité's (RESOC's). Ondertussen is de relevantie van de streekproblematiek alleen maar toegenomen.

Omdat men op grond van de subsidiariteit vanuit de gemeenten moet vertrekken, moet de versterking van de gemeenteraden het centrale punt zijn. Maar die boodschap gaat in tegen de bestaande politieke dynamiek in Vlaanderen, die de macht concentreert bij de uitvoerende organen. Nochtans zou men daarmee een stap vooruit zetten in de democratische controle op verlengd lokaal en op regionaal bestuur. Daarbij vallen alle andere betogen over democratische controle in het niet.

Professor De Rynck pleit uitdrukkelijk voor een statuut, al kan dat gevarieerd worden. Hij wijst er in dat verband op dat men nu al mensen afstoot om aan politiek te doen. De huidige gemeenteraden zijn immers samengesteld uit de middenklasse. Een statuut zou een behoorlijke vergoeding geven voor autonome controle op de uitvoerende macht. Maar dat gaat in tegen de steeds dominanter wordende cultuur in Vlaanderen.

Volgende aspect is de fusieproblematiek. De spreker bevestigt dat hier en daar gemeenten niet sterk genoeg meer zijn. In Roeselare-Tielt erkent een aantal gemeenten dat men zelfs niet meer de middelen heeft om te investeren in de capaciteit die nodig is om zich staande te houden in de samenwerkingsverbanden. Gevolg is dat die laatste de gemeenten sturen, wat niet goed is. Op die plaatsen moet absoluut aan fusies gedacht worden, al onderstreept de spreker dat hij niet gelooft in een omvattende operatie.

Subsidiariteit betekent ook efficiëntie in de relatie gemeente-OCMW, en 'shared services'. Professor De Rynck ziet niet hoe samenwerking op het vlak van ICT een verlies van gemeentelijke autonomie zou betekenen. Het tegendeel is waar: door de efficiëntiewinst kan men zich beter organiseren in samenwerkingsverbanden.

Vervolgens moet men, als er een tendens tot verdergaande samenwerking bestaat, vormen van samenwerking op streekniveau toevoegen op basis van het federatieve principe. Dat is geen nieuwe bestuurslaag, maar een nieuwe, vrijwillige vorm van samenwerken. Burgemeesters in de Westhoek erkenden al – zij het niet publiek – dat dit of een fusie nodig is om een aantal dingen met grotere professionaliteit op streekniveau aan te pakken. Ook dat is subsidiariteit.

Op vraag van de heer Sas van Rouveroy bevestigt de heer Filip De Rynck dat hij wel degelijk doelt op de bestaande rechtsfiguur van de federatie van gemeenten. Als de maatschappelijke dynamiek daar van onderuit, al dan niet gestimuleerd door de Vlaamse overheid, kan toe leiden, ziet hij niet wat daar tegen is.

De heer *Tony Valcke* antwoordt bevestigend op de vraag of differentiatie tussen de provincies wenselijk is. Daarmee erkent men trouwens de reële verschillen die vandaag bestaan

in hun aanpak. Dat sluit echter niet uit dat men in deze legislatuur kan afbakenen waar gemeenten en provincies zich moeten mee bezig houden. Daarbinnen kan men dan differentiatie toestaan als een provincie of gemeente kan bewijzen dat dit duidelijke winst oplevert. Die verschillen kunnen ook leerzaam zijn voor andere entiteiten en hij wijst in dit verband op de gevraagde evaluatie halverwege.

Verder suggereert de spreker dat men de herkenbaarheid van de provincies kan verhogen door de onverenigbaarheid met het parlementaire mandaat op te heffen. In tegenstelling tot de gemeenten kunnen zij hun belangen niet direct in het parlement verdedigen.

De heer *Filip De Rynck* merkt op dat Vlaanderen niet volledig bevoegd is voor de provincies. Verder is nodig dat men politiek beslist of men de provincies nu wil versterken of niet. Dat is tot nu toe nooit duidelijk geworden. Hij gelooft niet dat de Vlaamse overheid tot een dergelijke decentralisering bereid is. Daardoor zijn de provincies veroordeeld tot halfslachtigheid, waarmee hij overigens niet beweert dat zij in het huidige klimaat door aanpassingen op gebiedsniveau geen interessante dingen doen. Zij hebben zich in de afgelopen dertien jaar in weerwil van de onduidelijkheid, versterkt, wat de spanning nog vergroot. Helaas ontbreekt de politieke moed om de knoop nu wel door te hakken.

De heer *Tony Valcke* wilde alleen maar een mogelijkheid aangeven. Ook Nederland gaat niet consequent verder op die weg. De heer *Filip De Rynck* vindt dat die vergelijking totaal niet opgaat. De Belgische staats hervorming genereerde een unieke, politieke dynamiek. De heer *Tony Valcke* erkent dat dit inderdaad juist is voor het Vlaamse niveau. Maar de Nederlandse Wgr levert wel degelijk steeds meer gemeentelijke herindelingen op, en de Wgr-plusregeling steeds meer Wgr-plusverbanden. Daaraan kunnen gemeenten maar ook provincies deelnemen. Bovendien staan zij ook effectief bevoegdheden af aan de Wgr-plusorganen, waarin beslissingen bij meerderheid worden genomen. Daarbij moeten alle deelnemers zich neerleggen. De heer *Filip De Rynck* noemt dit een concreet voorbeeld van het federatieve principe.

Mevrouw *Ellen Wayenberg* heeft samen met professor De Rynck verschillende studies uitgevoerd over intergemeentelijke en interbestuurlijke samenwerkingsverbanden. De inventaris alleen al was moeilijk, ondanks de medewerking van de provincies, wat op een probleem wijst. Men ziet niet meer in welke verbanden een bepaald bestuursniveau allemaal participeert. Professor Wayenberg signaleert wel dat dit probleem zich ook in andere landen als Frankrijk voordoet. Daar zouden 15.000 intergemeentelijke verbanden zijn, die veel te weinig verantwoording afleggen aan de democratisch verkozen besturen, die zelf weer te weinig sturen.

Er moet zeker iets gebeuren om de samenwerkingsverbanden dichter bij de democratisch verkozen besturen te brengen. Of die oplossing er bij decreet of op een andere manier komt, is bijzaak. Belangrijk is dat het niet van a tot z top-down gebeurt. Beter is om een kader te creëren waarbinnen lokale besturen tegen een bepaalde datum zelf een oplossing naar voren kunnen schuiven. Doen ze dat niet, dan kan men zelf ingrijpen.

De heer *Herwig Reynaert* noemt de opmerking van de heer Caron over de raden terecht. Hij is het ermee eens dat op dat vlak een en ander moet veranderen. De professor heeft de indruk dat de Vlaamse overheid het Belgische staats hervormingsmodel aan het overnemen is, wat geen goede zaak is.

De heer *Jan Durnez* informeert naar het precieze verschil tussen Wgr-plus, de federatie en de opdrachthoudende vereniging uit het decreet intergemeentelijke samenwerking. De heer *Filip De Rynck* antwoordt dat bij de Wgr-plus in Nederland de overheid ook taken toevertrouwt aan Wgr-gebieden, terwijl opdrachthoudende verenigingen alleen gemeentelijke opdrachten kunnen hebben.

Hij rekent verlengd lokaal bestuur niet onder verrommeling. Hij geeft het voorbeeld van Roeselare-Tielt, waarin gemeenten drie interlokale verenigingen gaan oprichten voor Wonen. Zij nemen gezamenlijk mensen in dienst, die vervolgens in elke gemeente dienstverlening organiseren. Dat mag men niet op één hoop gooien met de echte bestuurlijke verrommeling op regionaal niveau. Op het vlak van verlengd lokaal bestuur is nog ontzettend veel te doen, ook al is er een probleem van democratische controle mee verbonden. Ook de interne organisatie van de gemeenten zelf speelt een rol. Men begint in te zien dat men de grenzen van de sectorale aanpak heeft bereikt, en dat er behoefte is aan een overkoepelende blik. Dat is niet alleen het geval op ambtelijk niveau maar ook voor colleges en raden.

De voorzitter,

Annick DE RIDDER

De verslaggever,

Jan DURNEZ